

2013. Feladatok a második zh előtti gyakorláshoz

Igaz/hamis feladatválasztós feladatok

Szenzitivitás, specificitás, ROC görbe, Bayes döntés, Bayes becslés

a. Egy eljárás szenzitivitása az egészségesek felismerési arányát jellemzi.	Igaz	Hamis
b. A ROC görbe analízisnél a nagyobb görbe feletti terület jelzi, hogy az eljárás jobb.	Igaz	Hamis
c. A Bayes becslés kiinduló összefüggésében az ismeretlen mérendő paraméter eloszlását normálásra használjuk.	Igaz	Hamis
d. A várható nyereség számításához az egyes esetekhez tartozó nyereséget el kell osztanunk az esethez tartozó valószínűséggel.	Igaz	Hamis
e. A Bayes döntés nem tudja figyelembe venni az esetek a priori valószínűségét.	Igaz	Hamis
f. Ha a Bayes becslésnél a mérési zaj szórása nő, akkor egyre inkább az a priori tudásra támaszkodunk.	Igaz	Hamis
g. A H_a az ismeretlen paraméter Gauss eloszlású, és a mérést terhelő additív zaj is az, akkor a Bayes becselő is Gauss eloszlást követ.	Igaz	Hamis
h. Ha mindenkit egészségesnek tekintünk, akkor a specificitás 1 lesz.	Igaz	Hamis
i. ROC görbe analízisnél a véletlen találgatás „eljárás” esetén kellően nagy mintaszámnál kb. 0,5 görbe alatti területet kapunk.	Igaz	Hamis
j. Ha a döntési küszöböt változtatjuk, akkor a specificitás és szenzitivitás közül általában az egyik nő, a másik csökken.	Igaz	Hamis
k. Ha az ismeretlen paraméter Gauss eloszlású, és a mérést terhelő additív zaj is az, akkor a Bayes becselő is Gauss eloszlást követ.	Igaz	Hamis

Ítéletkalkulus, szabályalapú rendszerek

a. Az ítéletkalkulusnál az ÉS eliminálás (felbontás) korrekt következtetési lépés lehet.	Igaz	Hamis
b. Tételbizonyításra hátrafele következtetést alkalmazunk, nem előre következtetést.	Igaz	Hamis
c. Az előre következtetésnél a szabályok feltétel részére próbáljuk illeszteni a tényeket.	Igaz	Hamis
d. Az ítéletkalkulusnál a VAGY eliminálás (felbontás) korrekt következtetési lépés lehet.	Igaz	Hamis
e. A Modus Ponens következtetés a következő: ha $\neg B$ (nem B) igaz és $A \Rightarrow B$ szabály fennáll, akkor következtethetünk arra, hogy A igaz.	Igaz	Hamis
f. Az ítéletkalkulusnál a VAGY bevezetés korrekt következtetési lépés lehet.	Igaz	Hamis
g. Az $A \Rightarrow B$ szabály azonos a $(\neg B \vee A)$ kifejezéssel.	Igaz	Hamis
h.		

Nem feleletválasztós (megoldandó) feladatok

1. Egy négymillióos célcsoport szűrésének lehetőségét vizsgáljuk. Az adott betegségben a népesség 0,1%-a szenved. A szűrés költsége fejenként 1.200 forint. Az előzetes vizsgálatok alapján a szűrési eljárás segítségével 93,7% biztonsággal felismerhetők a betegek. Ugyanakkor 14,9%-ban az egészségeseket is betegnek mutatja a vizsgálat, ezt a tévedést csak egy újabb 3.800 Ft-os vizsgálattal lehet korrigálni. Kollégánk azt javasolja, hogy ezt a kontroll vizsgálatot ne végezzük el a betegnek diagnosztizáltaknál, mert a betegség kezelésének nincs mellékhatása (ez nyilvánvaló hazugság, de fogadjuk el), és így olcsóbban jön ki a szűrés várható költsége. Ha nem ismerjük fel – szűréssel – idejében a betegséget, és későbbi fázisban kezdjük el kezelni, akkor az átlagosan 173.500 forintba kerül. Ha idejében felismerjük a betegséget a szűrés nyomán, akkor a kezelés átlagosan 39.400 forintba kerül. Igaza van-e a kollégánknak: olcsóbb lesz-e, ha kontroll vizsgálat nélkül kezelünk minden betegnek gondolt személyt, vagy érdemes a kontrollal kiválasztanunk a ténylegesen betegeket, hogy csak őket kezeljük?
2. Két személy próbálja ugyanazt a paramétert megbecsülni Bayes becslés segítségével. Az első személy nagyon jó információkkal rendelkezik a rendszerről és a paraméterről, a másodiknak nagyon jó mérőeszköze van. Az előzetes információt is Gauss eloszlással modellezzük, és a mérési zajt is. (A mérést terhelő zaj fehérzajnak tekinthető: az egyes mérések zaja teljesen független egymástól.) Az első személy anyósától azt hallotta, hogy a keresett paraméter értéke 13,4; a valószínű szórása ennek az információnak 10^{-6} . A mérőeszköze nem túl jó, a mért érték 14,2, a mérési zaj szórása 3,7. A második személy nemigen tud semmit a mérendő paraméterről, azt hallotta, hogy 9,9 körül lehet, de ennek a bizonytalanságát Gauss eloszlással és 5 szórással lehet modellezni. Viszont a második személy 13,4 értéket mért, és ennek az eszköznek a szórása 10^{-3} . Milyen becslést ad az első és milyen a második személy?
3. Egy diagnosztikai eljárást vizsgáltunk meg 5.066 személy segítségével, akik közül 2.629 egészséges volt (bár a népességben ez a betegség csak 2%-ban fordul elő). A diagnosztika során egy z paramétert mértünk, ennek egy adott határ feletti értékénél tekintjük betegnek a páciens. Azt tapasztaltuk, hogy a következő tartományokba esnek a z értékek a táblázatban megadott számú betegnél és egészségesnél.

$[z_{\min}, z_{\max})$	$[-10,-5)$	$[-5,-2)$	$[-2,0)$	$[0,+2)$	$[+2,+5)$	$[+5,+10]$
Egészségesek, akiknek $[z_{\min}, z_{\max})$ – ba esik a mért z paramétere	1874	538	124	54	32	7
Betegek, akiknek $[z_{\min}, z_{\max})$ – ba esik a mért z paramétere	12	68	169	225	542	1421

Ezen adatok alapján jó-e, ha 0,5-re állítjuk a küszöbértéket, ami felett betegnek tekintjük az embereket? A diagnosztikai eljárás 2300 Ft-ba kerül személyenként, a tévesen egészségesnek diagnosztizált betegek kezelése 176.000 Ft-ba kerül, az időben diagnosztizált betegeké viszont csak 12.300 Ft-ba. A tévesen betegnek tekintetteknél átlagosan 5.000 Ft-ba kerül, mire kiderül, hogy valójában egészségesek.

4. Előzetes vizsgálatot végeztünk egy diagnosztikus eljárás érzékenysége és specificitására, a megvizsgált 71.218 emberből 34.105 volt egészséges, a többi beteg. A szűrési eljárással összesen 39.321 embert észleltünk betegnek, de közülük csak 32.983 volt ténylegesen az. Ezen előzetes vizsgálat eredménye alapján számolva várhatóan mi lesz a szűrési eljárásunk érzékenysége és specificitása?
5. Az X vagy az Y betegség elleni szűrés bevezetése a fontosabb a társadalombiztosítás számára, ha az X betegségben a népesség 2%-a szenved, az Y betegségben 1,6%-a, és mindkét szűrés érzékenysége 0,93; specificitása 0,95? Mindkét szűrés költsége 3.500 Ft, a nem diagnosztizált X betegség 100.000 Ft, a nem diagnosztizált Y betegség 200.000 Ft-ba kerül személyenként, a szűrés során felfedezett X betegség kezelése 13.600 Ft/fő, a szűrés során felfedezett Y betegségé 18.000 Ft/fő. A tévesen betegnek diagnosztizált X betegség 8000 Ft/fő költséget okoz, a tévesen diagnosztizált Y betegség 13.000 Ft/fő költséget.
6. Egy diagnosztikai eljárást vizsgáltunk meg 2.489 személy segítségével, akik közül 1.100 beteg volt. A diagnosztika során egy z paramétert mértünk, ennek a 3 és 6,5 közé eső értékeinél tekintjük egészségesnek a páciens. Azt tapasztaltuk, hogy a következő tartományokba esnek a z értékek a megvizsgált népességnél.

$[z_{\min}, z_{\max})$	$[0, 3)$	$[3, 5)$	$[5, 6,5)$	$[6,5, 15)$	$[15, 20)$	$[20, 30]$
Egészségesek, akiknek $[z_{\min}, z_{\max})$ – be esik a mért z paramétere	4	538	811	34	2	0
Betegek, akiknek $[z_{\min}, z_{\max})$ – be esik a mért z paramétere	97	6	9	225	342	421

A megvizsgált 2.489 személy adataiból számítva milyen lesz az eljárás specificitása és szenzitivitása?

7. A népesség 0,3%-a szenved az X betegségben. Általános szűrést végzünk, amelynek költsége 1750 Ft fejenként. A szűrés specificitása 90%, szenzitivitása 93,8%. Ha valakit tévesen diagnosztizáltak betegnek a szűrés során, annak későbbi diagnosztizálása (annak felismerése, hogy egészséges) átlagosan 13.500 Ft. Az X betegség gyógyítása, ha idejében felismertük a szűrés során, akkor átlagosan 126.781 forintba, ha nem sikerült időben diagnosztizálni, akkor 1.873.400 forintba kerül. Mennyi költséget okoz a társadalombiztosításnak átlagosan, fejenként az X betegség?
8. Egy 'a' paraméter Bayes becslését végezzük el egy konkrét esetben (pl. egy adott paciensenél). A paraméter előzetesen ismert értékére vonatkozó információnk szerint, sok esetet megvizsgálva Gauss eloszlásúnak találták, átlagosan 10,5 volt az értéke, a szórás (σ_a) 0,316 volt. Ekkor az eszközünkkel mérést végeztünk, a mért eredmény 10 volt. Megvizsgálva a mérésünket, azt tapasztaltuk, hogy a mérést is Gauss eloszlású zaj torzítja, aminek várható értéke ugyan 0, de a szórása (σ_n) 0,5. A Bayes becslés eredményeképp mit fogunk legvalószínűbb értéknek tartani?

9. Egy diagnosztikai eljárást vizsgáltunk meg 2.400 személy segítségével, akiknek a fele egészséges volt, a másik fele beteg (bár a népességben ez a betegség csak 5,3%-ban fordul elő). A diagnosztika során egy z paramétert mértünk, ennek egy adott határ alatti értékénél tekintjük betegnek a páciens. Azt tapasztaltuk, hogy a következő tartományokba esnek a z értékek a táblázatban megadott számú betegnél és egészségesnél.

$[z_{jmin}, z_{jmax})$	[0,10)	[10,20)	[20,30)	[30,40)	[40,50)	[50,60]
Betegek, akiknek $[0, z_{jmax})$ – be esik a mért z paramétere	600	400	80	60	40	20
Egészségesek, akiknek $[0, z_{jmax})$ – be esik a mért z paramétere	20	40	60	80	400	600

A Bayes-döntés elméletet alkalmazva hova állítjuk a küszöbértéket, ami alatt betegnek tekintjük az embereket? A diagnosztikai eljárás 6.300 Ft-ba kerül személyenként, a tévesen egészségesnek diagnosztizált betegek kezelése átlagosan 576.800 Ft-ba kerül, az időben diagnosztizált betegeké viszont csak 87.200 Ft-ba. A tévesen betegnek tekintetteknél átlagosan 15.500 Ft-ba kerül, mire kiderül, hogy valójában egészségesek

10. Egy diagnosztikai eljárást vizsgáltunk meg 3.134 személy segítségével, akik közül 1.886 egészséges volt. A diagnosztika során egy z paramétert mértünk, ennek egy adott határ feletti értékénél tekintjük betegnek a páciens. Azt tapasztaltuk, hogy a következő tartományokba esnek a z értékek a táblázatban megadott számú betegnél és egészségesnél.

$[z_{jmin}, z_{jmax})$	[-3,-2)	[-2,-1)	[-1,0)	[0,+1)	[+1,+2)	[+2,+3]
Egészségesek, akiknek $[z_{jmin}, z_{jmax})$ – be esik a mért z paramétere	874	538	311	104	42	17
Betegek, akiknek $[z_{jmin}, z_{jmax})$ – be esik a mért z paramétere	23	68	169	225	342	421

Rajzolja fel a mért z alapján a ROC görbét (Receiving Operating Characteristic görbe)!